

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Karlem Šimkou a soudkyň JUDr. Miluše Doškové a Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobce: **M. M.**, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky**, se sídlem Soudní 1672/1a, Praha 4, ve věci žaloby proti rozhodnutí žalované o kázeňském přestupku žalobce ze dne 22. 2. 2015, řešeném výchovným pohovorem, eventuálně o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu, o návrhu žalobce na osvobození od soudního poplatku, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 15. 12. 2015, č. j. 8 A 76/2015 - 26,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalované **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

I. Usnesení městského soudu

[1] Usnesením ze dne 15. 12. 2015, č. j. 8 A 76/2015 - 26, rozhodl Městský soud v Praze (dále jen „městský soud“) o žádosti žalobce o osvobození od soudních poplatků v řízení proti rozhodnutí žalované o kázeňském přestupku žalobce ze dne 22. 2. 2015, řešeném výchovným pohovorem, eventuálně o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu, vedeném u městského soudu pod sp. zn. 8 A 76/2015, tak, že žalobce byl městským soudem osvobozen od soudních poplatků v rozsahu 75 %, přičemž ve zbytku byla jeho žádost výrokem napadeného usnesení zamítnuta.

[2] V odůvodnění napadeného usnesení městský soud uvedl, že při rozhodování o žalobcově žádosti o osvobození od soudních poplatků vycházel z majetkových poměrů

žalobce vztahujících se k období měsíce května roku 2015, a to z toho důvodu, že ačkoli žalobce vyzval přípisem doručeným žalobci dne 9. 11. 2015 k doložení případných významných změn jeho majetkových poměrů v době následující po květnu 2015, tento na uvedený přípis nikterak nezareagoval, a bylo tedy možné usoudit, že se jeho osobní, majetkové a výdělečné poměry od dříve zjištěného stavu podstatným způsobem neliší.

[3] Dle odůvodnění napadeného usnesení městský soud z listin poskytnutých žalovanou zjistil, že na bankovním účtu žalobce, zřízeném a vedeném žalovanou, byl ke dni 20. 5. 2015 zůstatek 11.788 Kč, z toho částka 8539 Kč disponibilní. Dále zjistil, že v období desíti měsíců, tj. od srpna 2014 do května 2015, přibýly žalobci na účet prostředky v celkové výši 29.650 Kč. Z toho částka 3000 Kč byla vložena na účet za účelem hrazení nákladů na zdravotní služby a částka 3750 Kč byla v souladu s právními předpisy sražena.

[4] Městský soud zdůraznil, že žalobce má zajištěné ubytování, základní služby s tím související, jakož i stravu, přičemž volné prostředky využívá k nákupu víceméně zbytných, jakkoli důležitých věcí a služeb. Ne každému vězni jsou přitom dle názoru městského soudu zasílány jakékoli finanční prostředky třetími osobami. Soud tak uzavřel, že žalobce v období deseti měsíců před podáním žaloby volně disponoval částkou 22.900 Kč (v čemž se ztotožnil se zjištěním Nejvyššího správního soudu dle rozsudku ze dne 30. 9. 2015, č. j. 6 As 160/2015 - 10, kterým bylo zrušeno dřívější usnesení městského soudu ve věci žádosti žalobce o osvobození od soudních poplatků).

[5] Městský soud uvedená zjištění zohlednil tak, že vzhledem k výši soudního poplatku za žalobu (tj. 3000 Kč) a s přihlédnutím k četnosti dalších řízení vedených o žalobách žalobce před městským soudem neumožňují žalobcovy majetkové poměry zaplatit soudní poplatek v plné výši, nepochybně mu však umožňují zaplatit alespoň jeho menší část. Dále městský soud konstatoval, že neshledal zvlášť závažné důvody pro přiznání osvobození od soudních poplatků v plné výši. Osvobození od soudních poplatků v rozsahu 75 % považuje městský soud za dostatečné pro vyloučení znemožnění přístupu soudu v důsledku majetkové situace žalobce, který při zajištění všech základních životních potřeb disponuje částkou 22.900 Kč ročně, přičemž ke dni vzniku poplatkové povinnosti disponoval částkou 8539 Kč.

II. Kasační stížnost žalobce a vyjádření žalované ke kasační stížnosti

[6] Proti napadenému usnesení žalobce (dále jen „stěžovatel“) v kasační stížnosti nejprve namítá, že zjištění městského soudu, dle kterého stěžovatel disponuje částkou 22.900 Kč ročně, je nesprávné. Stěžovatel nemá žádný stabilní finanční příjem, neboť mu není umožněno pracovat. Městský soud neměl žádný důvod usuzovat na pravidelnost těch příjmů, které stěžovateli plynuly v období srpna 2014 až května 2015.

[7] Dále stěžovatel upozorňuje, že zjištění městského soudu o disponibilním zůstatku na daném účtu je vztahné toliko ke dni 20. 5. 2015, avšak nic nevypovídá o schopnosti stěžovatele zaplatit soudní poplatek v současné době. Poukaz městského soudu na finanční prostředky, které měl stěžovatel k dispozici v minulosti, není způsobilý odůvodnit závěr o

pokračování

jeho schopnosti zaplatit soudní poplatky (jejich část) v době, kdy bude k tomu soudem vyzván (pokud by napadené usnesení nabylo právní moci).

[8] Dle stěžovatele vyplývá z judikatury Nejvyššího správního soudu potřeba hodnocení aktuálních majetkových poměrů žadatele o osvobození od soudních poplatků v rozhodné době a s přihlédnutím k možnosti opatření si prostředků, čemuž soud v případě napadeného usnesení nedostál. V této souvislosti odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 9. 2004, č. j. 2 Afs 28/2004 – 40, a ze dne 28. 2. 2006, č. j. 5 Afs 155/2005 – 172. Stěžovatel tvrdí, že nedisponuje prostředky, ze kterých by mohl zaplatit soudní poplatek, a nemá možnost si takové prostředky opatřit. Poukazuje rovněž na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 8. 2015, č. j. 4 As 162/2015 - 18, jímž byl stěžovatel v odlišné věci plně osvobozen od soudních poplatků, ačkoli Nejvyšší správní soud vycházel v uvedeném usnesení z obdobně doložených majetkových poměrů stěžovatele, jako tomu bylo v případě nyní napadeného usnesení.

[9] K porušení principu legitimního očekávání došlo dle stěžovatele rovněž tím, že městský soud přes stěžovatelův odkaz na jiná konkrétní rozhodnutí městského soudu, kterými byl stěžovatel osvobozen od soudních poplatků, rozhodl odlišně. Při neměnném skutkovém základu rozhodování o žádostech o osvobození od soudních poplatků byl dle stěžovatele povinen městský soud následovat svá předchozí rozhodnutí a zcela stěžovatelově žádosti vyhovět. Deviaci výroku napadeného usnesení však městský soud nikterak neodůvodnil. Stěžovatel tak dovozuje porušení principu legitimního očekávání, a odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 6. 2007, č. j. 4 As 29/2007 – 124.

[10] Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[11] Předně Nejvyšší správní soud uvádí, že netrval na splnění podmínky povinného zastoupení advokátem či případném doložení právnického vzdělání ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s., a to v souladu se závěry zaujatými rozšířeným senátem Nejvyššího správního soudu v usnesení ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 – 19. Z odkazovaného usnesení rozšířeného senátu dále vyplývá, že řízení o kasační stížnosti proti rozhodnutí krajského soudu o žádosti o osvobození od soudních poplatků nepodléhá poplatkové povinnosti dle § 1 písm. a) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“), ve spojení s položkou 19 Sazebníku poplatků, jenž je přílohou uvedeného zákona.

[12] Nejvyšší správní soud přezkoumal na základě kasační stížnosti napadené usnesení v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti, přitom sám neshledal vady uvedené v odstavci 3, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

[13] Nejvyšší správní soud setrvává na jím dříve vysloveném názoru (dle rozsudku ze dne 15. 5. 2013, č. j. 6 As 75/2013 – 17), „že v otázkách částečného osvobození od soudních poplatků bude již z povahy věci vždy přítomna jistá míra uvážení toho kterého předsedy senátu.“

Udrží-li se toto uvážení v zákonných mezích a bude odpovídat skutkových okolnostem, nemůže být samo užití soudcovského uvážení důvodem pro zrušení přijatého usnesení o osvobození od soudních poplatků Nejvyšším správním soudem.“ Nejvyšší správní soud proto i nyní zkoumal, zda se uvážení městského soudu udrželo v zákonných mezích a zda odpovídalo skutkovým okolnostem. Dospěl přitom k závěru, že těmto požadavkům městský soud v napadeném usnesení bezezbytku dostal. Při rozhodování o stěžovatelově žádosti dostatečně reflektoval zjištění učiněná Nejvyšším správním soudem v rozsudku ze dne 30. 9. 2015, č. j. 6 As 160/2015 - 10, kterým bylo zrušeno jeho předchozí usnesení ve věci žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků (tj. usnesení městského soudu ze dne 22. 5. 2015, č. j. 8 A 76/2015 - 10). Důvody, pro které přistoupil k rozhodnutí o osvobození stěžovatele od soudních poplatků v rozsahu 75 %, městský soud přehledně a srozumitelně vyjádřil, přičemž tyto Nejvyšší správní soud shledal v nižádném ohledu být excesivními. Není proto důvodná námitka stěžovatele, že městský soud nedostal jeho legitimnímu očekávání, když jej neosvobodil od soudních poplatků v plném rozsahu. Jelikož odůvodnění i výrok napadeného usnesení ve světle výše uvedených požadavků ob stojí, nelze stěžovateli přisvědčit ani v tom, že městský soud zatížil své rozhodnutí vadou nepřezkoumatelnosti, nezdůvodnil-li explicitně odlišnost výroku napadeného usnesení a rozhodnutí o žádostech stěžovatele o osvobození od soudních poplatků vydaných v jiných řízeních vedených u městského soudu.

[14] Ohledně odkazu stěžovatele na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 6. 2007, č. j. 4 As 29/2007 - 124, kterým podepírá svou argumentaci stran rozporu napadeného usnesení s principem legitimního očekávání, Nejvyšší správní soud podotýká, že závěry v odkazovaném rozsudku je třeba nahlížet optikou tehdy platné a účinné právní úpravy osvobozování od soudních poplatků. Ta však byla ke svému současnému obrazu novelizována zákonem č. 303/2011 Sb. tak, že „[n]yní mají správní soudy podle představ zákonodárce zásadně přiznávat pouze částečné osvobození od soudních poplatků. Úplné osvobození od soudních poplatků je... možné přiznat pouze výjimečně ze zvlášť závažných důvodů“ (z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2013, č. j. 5 As 41/2013 - 15). Závěry dříve zdejším soudem zaujaté v rozsudku, na který stěžovatel odkazuje, tak nejsou pro nyní posuzovanou věc případné. V odůvodnění napadeného usnesení se dále podává, že zvlášť závažné důvody pro plné osvobození od soudních poplatků městský soud při posouzení stěžovatelovy žádosti neshledal. Vymezil se tak, byť nepřímou, vůči usnesením jiných senátů téhož soudu, jimiž byl stěžovatel údajně osvobozen od soudních poplatků v plném rozsahu.

[15] Nejvyšší správní soud podotýká, že stěžovatel v rámci žádosti o osvobození od soudních poplatků sice specifikoval dle údajů spisových značek jednotlivá usnesení odlišných senátů městského soudu, kterými byl údajně plně osvobozen od soudních poplatků, a obecně tvrdil, že skutkové okolnosti jsou zde analogické, nicméně vzhledem ke skutečnosti, že tato usnesení měla být vydána ve dnech 18. 6. 2014, 4. 3. 2015, příp. 20. 3. 2015, se jeví být vysoce nepravděpodobné, že by i v oněch řízeních bylo o žádostech stěžovatele rozhodováno na základě totožně doloženého a zjištěného skutkového stavu stran stěžovatelových majetkových poměrů, neboť v řízení, ze kterého vzešlo napadené usnesení, byly majetkové poměry dokládány jednak přípisem stěžovatele ze dne 17. 5. 2015, druhak výpisem z účtu ze dne 20. 5. 2015. Z uvedeného výpisu je přitom zřejmá relativně vysoká frekvence dispozice s prostředky na účtu uloženými, a to včetně

pokračování

období kalendářních měsíců bezprostředně předcházejících vydání napadeného usnesení. Majetková situace stěžovatele tak zjevně nebyla v předmětných obdobích, kdy bylo rozhodováno o jeho jednotlivých žádostech o osvobození od soudních poplatků, neměnná. Zrušení napadeného usnesení toliko za účelem vydání nového rozhodnutí, které by výše uvedenou skutečnost v části odůvodnění reflektovalo, není s to jakkoli ovlivnit věcný výsledek rozhodnutí o stěžovatelově žádosti, a bylo by tudíž rozporné se zásadou procesní ekonomie.

[16] Skutkové okolnosti rozhodné pro posouzení žádosti o osvobození od soudních poplatků je v první řadě povinen tvrdit a prokázat žadatel. Pokud nyní v kasační stížnosti stěžovatel namítá, že se městský soud dopustil logického excesu, rozhodoval-li i po zrušení svého předchozího usnesení znovu na základě skutkových okolností (tedy majetkových poměrů stěžovatele) doložených ke dni 20. 5. 2015, které již nebyly pro dobu vydání napadeného usnesení aktuální, jedná se především o nedostatek jeho vlastní procesní aktivity. Tím spíše nelze takovou výtku vůči městskému soudu důvodně vznést, vyzval-li tento stěžovatele před vydáním napadeného usnesení k doložení případných podstatných změn jeho majetkových poměrů, avšak stěžovatel na tuto výzvu nikterak nezareagoval.

[17] Přisvědčit lze stěžovateli v tom, že odůvodnění napadeného usnesení v části „žalobce jako vězeň při zajištění všech základních životních potřeb disponuje částkou 22.900 Kč ročně“, nemá oporu v doloženém skutkovém stavu. Nelze však nepřihlédnout i k jiné části odůvodnění napadeného usnesení, v níž naopak městský soud správně uvádí, že „žalobce (v – doplněno Nejvyšším správním soudem) období desíti měsíců před podáním žaloby volně disponoval částkou 22.900 Kč.“ Dále městský soud upřesnil, že ke dni vzniku poplatkové povinnosti disponoval stěžovatel částkou 8539 Kč, přičemž k výzvě soudu netvrdil ani nedoložil změnu jeho majetkových poměrů. Nejvyšší správní soud v uvedeném nedostatku, spočívajícím v nesprávném dovození pravidelného ročního příjmu stěžovatele, nespatřuje natolik závažnou vadu napadeného usnesení, která by odůvodňovala jeho zrušení, a to zejména z toho důvodu, že městský soud vycházel při stanovení rozsahu osvobození od soudních poplatků především ze zjištěného disponibilního zůstatku na účtu pro stěžovatele vedeném, a tomu přizpůsobil rozsah, ve kterém stěžovatelově žádosti o osvobození od soudních poplatků vyhověl.

IV. Závěr a náklady řízení

[18] Jelikož Nejvyšší správní soud neshledal stěžovatelem vznesené kasační námitky důvodnými ani neshledal vady napadeného usnesení, ke kterým je třeba přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.), zamítl kasační stížnost pro nedůvodnost v souladu s ustanovením § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s.

[19] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1 věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého, *(n)estanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl.* Stěžovatel v řízení úspěch neměl, proto mu právo na náhradu nákladu nenáleží. Žalované žádné náklady s tímto řízením nad rámec běžné činnosti nevznikly, takže Nejvyšší správní soud rozhodl, že žalované, která

by jako procesně úspěšná účastnice řízení o kasační stížnosti nárok na náhradu nákladů tohoto řízení zásadně měla, se tato náhrada nepřiznává.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. února 2016

JUDr. Karel Šimka
předseda senátu